

מדינת ישראל

משרד המשפטים

ייעוץ וחקיקה
המחלקה למשפט ציבורי-מינהלי

ירושלים : ל' בשבט התשפ"ב
1 בפברואר 2022
תיקנו : 803-04-2021-000765
סימוכין : 803-99-2021-059898

לכבוד

עו"ד סאוסן זהר
עדאלה – המרכז המשפטי לזכויות המיעוט
הערבי בישראל
באמצעות דוא"ל : adalah@adalah.org

עו"ד גדיר ניקולא
עו"ד גיל גן-מור
האגודה לזכויות האזרח בישראל
באמצעות דוא"ל : mail@acri.org.il

שלום רב,

הנדון : מסרונים שנשלחו על-ידי השב"כ למתפללים במסגד אל-אקצא
סמך : פניותיכם אל היועץ המשפטי לממשלה מיום 12.5.21

פניותיכם שבסמך הועברו לטיפול, ועל דעתם של המשנה ליועץ המשפטי לממשלה (משפט ציבורי-מינהלי), עו"ד גיל לימון, והמשנה ליועץ המשפטי לממשלה (משפט פלילי), עו"ד עמית מררי, אתכבד להשיבכם כדלקמן :

בפתח הדברים אבקש להתנצל על העיכוב במענה, אשר נבע הן מן הצורך לקבל את התייחסות גורמי שירות הביטחון הכללי (להלן : השירות) לטענות שהעליתם וכן לבחון את הדברים, בשיתוף עם, על בסיס התייחסות זו, והן מעומס העניינים שנמצאים בטיפולנו בתקופה זו.

לגוף העניין – בסמוך לאחר קבלת פניותיכם, אשר הפעולה שתוארה בהן לא היתה מוכרת לנו טרם פרסומה בתקשורת, ביקשנו כאמור לקבל את התייחסותו של השירות לטענות, וכן התקיימה עם נציגיו ישיבה בנושא זה, לצד נושאים נוספים. בהמשך לתהליך בירור זה, מצורפת למענה זה התייחסות כוללת של השירות לסוגיה ולטענות שהועלו בפניות.

כפי שעולה מהתייחסותו של השירות, תכליתה היסודית של הפעולה האמורה היתה העברת מסר מרסן גרידא, וזאת לצורך סיכול ומניעה של פעילות בלתי-חוקית שמטרתה לפגוע בביטחון המדינה, בהתאם לייעודו ולתפקידיו של השירות לפי חוק שירות הביטחון הכללי, התשס"ב-2002 (להלן : חוק השב"כ). בתוך כך, בדיקת האירוע העלתה כי אירעה תקלה באופן שבו הפעולה בוצעה על-ידי השירות, אשר כתוצאה ממנה נשלחו מסרונים גם לגורמים שלא התקיימה בעניינם התשתית העובדתית הנדרשת לצורך ביצוע פעולה מסוג זה. בנוסף על כך, אופן ניסוח המסרונים היה בלתי-הולם ולא עבר את הבקרה הנדרשת לצורך כך.

מדובר בתקלה שאין להקל ראש בה ובמשמעויותיה כלפי מי שקיבלו מסרונים שלא כדון, ואנו מצרים על כך.

לצד זאת, וכפי שעוד מובהר בהתייחסות השירות, בהמשך לבדיקת הדברים בשירות לאחר האירוע וכן בהמשך לשיח שהתקיים מולנו בנושא, הופקו בשירות לקחים רלוונטיים וגובשו הנחיות בהיבטים שונים, אשר מטרתן למנוע הישנות תקלות מעין אלו.

על רקע דברים אלו, ניתן לסכם ולומר, אפוא, כדלקמן: **ראשית**, משלוח מסרונים כאמור מבוסס על תפקידי השירות לפי סעיף 7 לחוק השב"כ ונשען על סמכויותיו לפי החוק, ובפרט סעיף 8 לחוק. **שנית**, הוא חייב להסתמך על תשתית עובדתית מתאימה, קרי – כזו המבססת, למצער, חשש ממשי מפני פעולה בלתי-חוקית שעתידה להתרחש ושיש צורך למנעה, וזאת תוך איזון בין התכלית הביטחונית העומדת ביסוד הפעלת הסמכות לבין הפגיעה הכרוכה בכך בזכויות, ותוך שהמסרון מנוסח באופן הולם ומבוקר. **ושלישית**, בהקשר הנדון אירעה תקלה נקודתית, וזו טופלה בסמוך לאחר התרחשותה, תוך שגם הופקו בעניין הלקחים הנדרשים.

בשים לב לאמור לעיל, בנסיבות העניין, לא ראינו בעת הזו צורך במעורבות נוספת בנושא מטעמו של היועץ המשפטי לממשלה.

בברכה,



נטע קניגשטיין, עו"ד

ראש אשכול ביטחון (בפועל)

העתקים:

ד"ר אביחי מנדלבליט, היועץ המשפטי לממשלה
 ד"ר גיל לימון, המשנה ליועץ המשפטי לממשלה (משפט ציבורי-מינהלי)
 גבי עמית מררי, המשנה ליועץ המשפטי לממשלה (משפט פלילי)
 מר רפי ס', היועץ המשפטי לשירות הביטחון הכללי
 גבי גבי פיסמן, ראש אשכול סמכויות שלטוניות, המחלקה למשפט פלילי



24.10.21

משרד המשפטים - עו"ד נטע קניגשטיין

הנדון: פניית ארגוני זכויות אדם בעניין הפצת מסרוני אזהרה במהלך מבצע "שומר החומות" -

מענה מעודכן

פניית האגודה לזכויות האזרח מיום 12.05.21

פניית ארגון עדאללה מיום 12.05.21

בהמשך לבקשתכם מיום 19.5.21 ומיום 31.5.21 לקבלת התייחסותינו לפניות שבסמך וכן בהמשך לדיונים שהתקיימו בנושא, בפרט דיון שנערך במשרדכם ביום 21.6.21 בראשותה של המשנה ליועמ"ש לממשלה (משפט פלילי), עו"ד מררי, להלן התייחסותנו לטענות שהועלו בפניות:

1. בפניות האגודה לזכויות האזרח וארגון עדאללה שבסמך נטען, בתמצית, כי שירות הבטחון הכללי שלח הודעות אזהרה לאזרחים ללא סמכות, בהעדר חקיקה מסמיכה לביצוע פעולות מסוג זה. עוד נטען בפניות כי שירות הביטחון הכללי ביצע שימוש במאגר נתוני תקשורת, בו הוא מוסמך להחזיק, למטרות שאינן סיכול פעילות בלתי חוקית בהקשר הביטחוני. על כן נטען, כי שימוש זה הינו פסול מיסודו, בפרט כאשר נועד להרתיע אזרחים מנטילת חלק בפעילות לגיטימית. הפונים ביקשו להשוות בהתייחסותם בין פעולה זו לבין פעולה של זימון ל"שיחות אזהרה" (אשר הקשריה נידונו בבג"ץ 5277/13 האגודה לזכויות האזרח בישראל נ' שירות הביטחון הכללי) וכן לבין פעולה של ביצוע איכונים ושליחת הודעות בהקשר למגיפת הקורונה (אשר נידונה בבג"ץ 2109/20 עו"ד בן מאיר נגד ראש הממשלה; ובבג"ץ 6732/20 האגודה לזכויות האזרח נגד הכנסת).
2. כזכור, בשעות הבוקר של יום 10 מאי 2021, הוא יום ירושלים, בוצעו מעשי אלימות במתחם הר הבית וקם חשש שאלה יחמירו ויתרחבו. חשש זה, למרבה הצער, התממש, שכן נסיבות השטח לימדו, כי בהמשך היום השתתפו אלפי פעילים בביצוע מעשים אלימים קשים וחמורים. אירוע זה אף היווה זרז לפרוץ אירועי "שומר החומות" במדינת ישראל.
3. על יסוד כך, בתאריך הנ"ל, נשלחו ע"י שירות הביטחון הכללי מסרוני אזהרה אל ישראלים, אשר נחשדו כי השתתפו באירועים.
4. עמדתנו, כפי שתפורט להלן, הינה, כי שירות הביטחון הכללי מוסמך לבצע את הפעולה המדוברת על פי ייעודו ומכוח סמכויותיו לפי חוק שירות הביטחון הכללי, תשס"ב-2002 (להלן: "החוק").
5. תחילה ייאמר, כי משלוח המסרוני בוצע על בסיס מספר פעולות שמטרתן הייתה לוודא כי המסרוני האמורים ישלחו רק לאנשים אשר בעניינם התקיים חשד מבוסס כי היו מעורבים במעשי האלימות האמורים ואשר מטבע הדברים, לא ניתן לפרטן במענה גלוי.

סמוך לאחר משלוח המסרונים עלה כי נוכח טעות נשלחו אלה גם לאנשים נוספים שלא התקיים לגביהם חשד כאמור וכי נוסח ההודעה ראוי היה לניסוח אחר ולא זכה לבקרה טרם שנשלח.
6. כך או כך, מסרוני האזהרה יועדו כאמור אל מי שנחשדו כי השתתפו באירועים האלימים אשר התרחשו בהר הבית ועל כן מטרתם הייתה להעביר מסר מרסן לאלה, וזאת על מנת למנוע התפרעויות אלימות נוספות ואירועי טרור במתחם ההר ובשכונות מזרח ירושלים.

בהתאם, תכליתו של המהלך הייתה לסכל ולמנוע פעילות בלתי חוקית שמטרתה לפגוע בביטחון המדינה, בהתאם ליעודו של השירות ולתפקידיו, לפי הוראות סעיף 7 לחוק שירות הביטחון הכללי, התשס"ב - 2002.

סמכויות השירות נקבעו, בין היתר, בסעיף 8 לחוק, והפרשנות של אלה הינה תכליתית, עניינית וסבירה, והיא מביאה בחשבון את כלל הערכים והאינטרסים הנוגעים בדבר, בדגש על תפקידו של השירות לסכל, מבעוד מועד, את האיומים על ביטחון המדינה שעליהם הוא מופקד.

7. בנסיבות העניין, התקיים צורך ביטחוני מובהק בהעברת מסר דחוף, למספר רב מאוד של אנשים, אשר בעניין כל אחד מהם התקיים חשד מבוסס כי היה מעורב בביצוע עבירות אלימות ועלתה אפשרות סבירה כי יהיה מעורב, בטווח הזמן המייד, בביצוע מעשים נוספים מסוג זה.

יובהר כי מעבר לנזקם המייד של מעשי האלימות האמורים, בהר הבית ובשכונות מזרח ירושלים, הוערך כי אלה, והצעדים שינקטו כוחות הביטחון בהתמודדות איתם, יהוו מאיץ למעשי אלימות בזירות רחוקות יותר. משכך, התעצם מאוד הצורך במניעתם של אירועי אלימות אלה, מבעוד מועד.

8. בצד דברים אלה, ולנוכח האמור בסעיף 5 לעיל, יצוין כי הופקו לקחים מהאירוע וגובשו הנחיות באשר לאופן השימוש במתווה פעולה זה, בכללן, בין היתר, הידוק תהליכי בקרה ואישור, זאת על מנת למנוע הישנות הטעות, לדייק את הפעולה, התשתית העובדתית והתאמת מסריה, בשים לב לאיזון בין התכלית המבצעית לבין זכויות הפרט.

בברכה,
דניאלה ב. עו"ד
יועמ"ש מרחב ירושלים ואיו"ש